ANUL I. Budapesta Sâmbătă 11|24 August 1907 NRUL 174

LUPTA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82 —

.. .. .. APARE .. .. ..
sub direcţia unui comitet de redacţiune.

Redacţia şi Administraţia:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserţiuni după invoială.
Scrisori netrancate se refuză.

„Deutsches Volksblatt".

(Pl.) Ziarul creştin-social din Viena, „Deutsches Volksblatt", din nou poate întra liber în Ungaria. Inainte cu mai bine de un deceniu ministrul ungar de comunicaţie îi detrăsese debitul postal. Oprirea intrării ziarului fruntaş Vienez a fost un lucru de sine înţeles. Căci ministri unguri au emulat totdeauna căutând şi aplicând mijloace spre isolarea vieţii intelectuale semidocte maghiare. Toate organele de presă din străinătate, cari nu se lăsau orbite de ficţiunile „naţiune", „liberalism", „constituţie", ci recunoscând starea putredă a globului maghiar, îşi spuneau limpede şi verde părerea, dând curs liber în coloanele lor dispreţului ce'l simte străinătatea bine informată faţă de comedianţii dreptului public sacrosanct şi misterios maghiar, erau exilate de pe teritorul Ungariei, prin detragerea debitului postal. Presa străină s'a obicinuit ca pedeapsa aceasta să o privească de o onoare! Fireşte! Căci numai ziare şi reviste independente, inaccesibile mijloacelor de mituire şi corupţie cu cari lucră, precum acasă astfel şi în străinătate, guvernele ungare, erau şi sunt lovite prin ministri postelor ungare.

„Deutsches Volksblatt" e ziarul partidului creştin social din Austria. Ca atare în totdeauna a înfierat după merit izbucnirile de grandomanie maghiară şi servilismul ovreimei faţă de „naţiunea alcătuitoare de stat". Când cu ducerea memorandului la Viena Doctorul Carol Lueger, neprihănitul şi genialul şef al partidului creştin-social *singur* a cutezat să primească cu ospitalitate prietinească deputaţia noastră. Ceilalţi şefi de partide au observat reservă spre a nu se compromite — „în sus".

„Deutsches Volksblatt" organul tinărului partid creştin-social a luat în apărare cauza noastră.

Dl Ernest Vergani dibaciul proprietar" editor al ziarului a dovedit atunci şi de atunci încoace aceiaşi simpatie şi iubire de adevăr şi dreptate faţă de noi, caşi Dr. Lueger.

Şi cu încetul, în cursul anilor bunul Dumnezeu le-a ajutat creştin-socialilor austriaci. Din partidul mic de odinioară s'a desvoltat cel mai puternic partid al parlamentului de dincolo de Leitha.

Partidul antisemit al capitalei Viena a devenit *partidul imperiului*. Şefii partidului, „agitatorii" de odinioară, astăzi sunt cei mai hotărâtori bărbaţi politici în viaţa publică a monarhiei. Şi numai dela voinţa lor depinde ca partidul să câştige un portofoliu ministerial, ba chiar şi soartea pactului dintre Austria şi Ungaria depinde numai dela ţinuta ce o va lua partidul creştin-social în Reichsrat.

Faţă de neamurile nemaghiare cât şi faţă de „iudeo-maghiari" precum i-a poreclit creştin-socialii pe oligarhii unguri, nici partidul nici organul său, „Deutsches Volksblatt" nu 'şi-a schimbat atitudinea. — *Honores mutant mores* — s'a dovedit în casul acesta de o vorbă neadevărată, cu privire la creştinii-socialii austriaci, nu însă cu privire la guvernul ungar. Acest guvern de nule şi de parveniţi a trebuit să încerce să câştige bunăvoinţa şi graţia puternicului partid austriac.

Acordarea debitului postal pentru „Deutsches Volksblatt" e un mic plocon ce'l oferă Kossuth lui Lueger spre a'l dispune să primească transacţiunea pe basa comunităţii vamale şi a armatei comune şi spre a'l îndulci să nu forţeze prea tare idea *Grossoesterreich*.

Să înţelege, că aceasta neobicinuită afabilitate kossuthistă va fi remunerată din partea marelui primar al Vienei cu un zîmbet ironic, căci Dr. Lueger este neîntrecut în ironie. Iar dl Ernest Vergani va primi cadoul maghiar ca un compliment de închinăciune, ce'i compete unui ziar mare şi important, ce este „Deutsches Volksblatt", care apare într'un tiragiu de 40,000 exemplare. Nemaghiarii din Ungaria au însă datorinţa sfântă să răspândească în cercuri cât mai largi ziarul Vienez, amic causei noastre. Nu spre a-i face un folos material ziarului, ci spre a'şi adăpa sufletul cetind un ziar mare, cinstit şi obiectiv.

Rugăm deci pe membrii inteligenţei române, slovăceşti şi nemţeşti să stăruiască pretutindenea prin cafenele, casine, casine militare pentru abonarea ziarului „Deutsches Volksblatt". Şi îi rugăm pe toţi acei fruntaşi ai noştrii, cari au ţinut până acuma vre-o altă foaie vieneză să aboneze în viitor „Deutsches Volksblatt". Să nu sprijinim presa austriacă aservită utopiilor panmaghiare, când mulţumită puterei par idului Doctorului Lueger, fiul lui Ludovic Kossuth ne face posibil să ne vină în casă un ziar, prietiniei căruia cauza noastră are să îi mulţumească atât de mult. Cu inima veselă salutăm primul număr, ce ne soseşte la redacţie neîmpachetat în cuvertă, ci provăzut numai cu fâşia debitului postal liber:

Heil dem Deutschen Volksblatt!

Chestiunea imunităţii deputatului Vaida. Comisia de imunitate chiemată să ancheteze în afacerea violării dreptului de imunitate a deputatului Dr. A. Vaida-Voevod şi-a terminat misiunea, luând interogatorul tuturor martorilor anunţaţi. Cel din urmă martor a fost ascultat zilele aceste. Indată după redeschiderea sesiunii parlamentare, comisiunea îşi va prezinta raportul şi propunerea, — zice „P. H-p".

E de prisos să mai facem orice comentar. „Graba" cu care lucrează comisia de imunitate caracterizează în de-ajuns simţul de dreptate şi demnitate a actualului „parlament".

Mocsáry? „Pesti Hirlap" scriind despre alegerea dela Beiuş vine, din fericire, prea târziu, cu o idee pentru salvarea steagului patruzecişioptist. „Intre astfel de împrejurări — zice „P. H." — comitetul central al partidului independist ar fi putut să aibă atâta judecată şi tact, ca prin o rugăminte prietenoasă să-l fie chemat din vizuina sa pe Ludovic Mocsáry, eremitul dela Andornak, care e, fără îndoială, unul dintre cei mai culţi dintre politicianii patruzecişioptişti din toate timpurile, şi e totodată unul dintre cei mai temeinici, un grandseigneur maghiar distins, cu autoritate, ca acesta cu numele său simpatic şi Românilor să fi intrat cu şanse serioase de izbândă în această luptă, care e atât de grea şi poate să devină atât de uşor foarte odioasă".

Ne surprinde, că patrioţii, cari illo tempore l'au boicotat pe Mocsáry şi de-atunci încoace l'au făcut uitat — îşi aduc acum aminte de dânsul. Adecă — vorbă să fie! Iţi aduc aminte atunci, când nu se mai poate face nimic.

A propos de ideea candidărei lui Mocsáry într'un cerc curat românesc, — cu toate că avem toate motivele pentru a crede, că ilustrul bătrân nu ar fi dispus a se arunca tocmai acum în valurile politicei maghiare militante — ne aducem aminte cu mândrie, că în vremea când curentul şovinist l'a detronat pe Mocsáry, alegătorii români i-au dat mandat de deputat.

Şi cu toate că, în lupta îndărjită pe care o purtăm cu partidele maghiare, rolul de a fi generoşi nu s'ar prea potrivi pentru cei cu 25 deputaţi pentru jumătate ţară, — faţă de un bărbat de valoarea şi sentimentele lui Mocsáry am avea şi noi alte sentimente decât acele, pe cari pot să ni le inspire neghiobii stăpânitori de astăzi.

Care ar fi ţinuta noastră într'un asemenea caz? Ar fi greu să spunem astăzi. Dar e o dovadă pentru lipsa de sinceritate a patrioţilor dela „Pesti Hirlap“ şi a celor ca dânşii că ideea candidării lui Mocsáry o sulevează nu pentru a aduce în parlament un bărbat, care ar fi predestinat a limpezi şi a împăca ori cel puţin a atenua multe contraste, ci aduc ideea aceasta numai ca o tactică pentru a ne lipsi de un cerc, despre care recunosc şi ei, că ni-se cuvine nouă.

Pentru gânduri atât de înguste numele unui Mocsáry e prea mare.

Conflictul cu Croaţia. Partidul drepturilor şi-a ţinut eri întrunirea anunţată de mai de mult, votând o resoluţiune energică care — în ultima analiză — nu e decât proclamarea independenţei Croaţiei.

La întrunirea aceasta, care a avut loc în Zagrab, au luat parte mai bine de 400 delegaţi din toate provinciile. Din Austria a venit o delegaţie a deputaţilor sloveni din Reichsrathul austriac.

Intrunirea a fost deschisă prin deputatul Tuşcan, care protestează împotriva ideii statului unitar naţional-maghiar. Iau cuvântul deputatul Hribar (din Austria) care tălmăceşte simpatia deputaţilor sloveni din Austria; deputatul Zagarac, care se ocupă cu programul partidului şi prezintă apoi un proiect de rezoluţie care e primit unanim şi fără orice discuţie.

In această rezoluţie se zice:

„Partidul drepturilor stă neclintit pe baza programului său dela 1894 şi, în înţelegere cu deputaţii sloveni, va lupta cu toate mijloacele legale şi constituţionale pentru liberarea poporului croat de sub jugul transacţiunii nedemne şi păgubitoare încheiate cu Ungaria; va lupta, în acelaş timp, pentru realizarea unirii tuturor ţărilor croate în cadrele monarhiei şi sub sceptrul actualilor regi aleşi ai Croaţilor din dinastia habsburgică“.

In cele următoare se exprimă deputaţilor din coaliţia croato-sârbă cea mai deplină încredere şi mulţămită pentru activitatea lor parlamentară şi se face apel la ei să lupte şi pe viitor împotriva invaziunii limbii maghiare şi împotriva ideii statului unitar naţional maghiar.

Seara a avut loc un banchet festiv, unde s'a proclamat cea mai înverşunată luptă împotriva guvernului ungar şi s'au adus ovaţii deputaţilor sloveni din Austria.

„Gott-erhalte“ şi maghiarii. In Ungaria, slavă regimului coaliţionist, nu mai există chestiunea imnului Gott-erhalte. Să fim bine înţeleşi: n'a dispărut imnul, ci numai chestiunea. Gott-erhalte e cântat şi astăzi, numai lansatorii chestiunii nu mai lansează chestiunea, ci — cu pălăria în mână — ascultă evlavioşi imnul. Unde e Nessi Pál, martirul dela Cluj al imnului acestuia? Dacă n'ar fi ajuns în vremea aceasta defraudant, acum ar avea prilej să facă acestui imn onorurile, în calitate de comite-suprem, cum i-le fac mulţi alţi tovarăşi de odinioară. (*„Az Ujság“*).

Abandonarea lui Rakovszky. Ci stă să apună şi steaua acestui reacţionar tip al parlamentului coaliţionist. La toamnă, când se vor alege din nou vicepreşedinţii Camerei deputaţilor, Rakovszky n'o să mai ajungă stăpân şi el peste clopoţelul de care a abuzat de atâtea ori între aplauzele celor cari azi îl abandonează.

Certurile izbucnite între partidul kossuthist şi cel poporal, au dat naştere unui puternic curent îndreptat împotriva lui Rakovszky, care — pentru a preveni ruşinea de-a nu fi reales — a declarat că nici nu va mai candida.

In locul lui, kossuthiştii vreau să-l aleagă pe Barabás Béla...

Markos sau Nagy György ar fi un urmaş mai demn.

ROMÂNIA.

Graţiarea ţăranilor răsculaţi din România.

Din Bucureşti ni se telegrafiază că eri seara s'a publicat un manifest regal prin care li se dă amnestie tuturor ţăranilor arestaţi cu prilejul răscoalelor din primăvara trecută. Sunt excluşi, însă, preoţii, învăţătorii şi primarii arestaţi pentru agitaţie, precum şi ţăranii arestaţi pentrucă au săvârşit omoruri.

Toţi ţăranii amnestiaţi au fost numai decât puşi în libertate.

Intrevedere lui Sturdza cu Aehrenthal.

Venind dela Norderney, ministrul-preşedinte al României dl, Sturdza a vizitat în Semmering pe ministrul de externe austro-ungar, baronul Aehrenthal.

„Pol. Korrespondenz“ are informaţia că cei doi miniştri au discutat mai ales chestiunea balcanică. Părerile miniştrilor în ce priveşte această chestiune conglăsuesc. Cei doi bărbaţi de stat s'au despărţit foarte cordial.

Regina Elisabeta în Braşov.

Marţia trecută, M. Sa regina României, însoţită de d-na Bengescu, damă de onoare, a făcut o excursiune cu automobilul la Braşov, trecând prin Dîrste.

Pretutindeni în calea ei, Regina a fost întâmpinată de numeroşi români cari i-au făcut călduroase manifestaţii de simpatie.

Inflorirea Bucureştiului.

D. Vintilă Brătianu, primarul Capitalei, studiază chestiunea înfiinţărei unei noi şosele pentru preumblări, care să întreacă în frumuseţe şoseaua Kiselef.

Această şosea se va face rectificându-se şi lărgându-se şoseaua Jianu, care este paralelă cu şoseaua Kiselef.

Se vor înfiinţa deoparte şi de alta a nouei şosele, zone plantate de câte 40 de metri, alee pentru pietoni, călăreţi şi biciclişti, brazde şi flori, etc.

Noua şosea va fi iluminată cu electricitate şi gudronată.

FOIŢA ZIARULUI „LUPTA“.

Teatrele de vară din Bucureşti.

— Foiletonul orig. al «Luptei» —

II

Teatrul sub cerul liber începe să placă tot mai mult publicului Bucureştean. Şi se înţelege uşor de ce alături de Teatrul Naţional, într'o fostă grădină de casă veche boerească, sub o rarişte de copaci bătrâni, sunt întinse mese multe şi şiruri de scaune. Parcul Otetelişanu. — Unii vin aci şi mănâncă seara la grădină, iar după masă stau şi ascultă trei sau patru acte dintr'o operetă nemţească, — o muzică uşoară ce nu face nici rău nici bine şi care face pe toţi să petreacă două-trei ceasuri liniştite. Cei mai mulţi vin după masă, ca la un loc de plimbare, unde poţi vorbi câte ceva în tihnă, fără să-ţi pese de vecinul de alături, şi poţi să bei o cafea sau o bere în acelaşi timp ce se desfăşoară acţiunea pe scenă. Scena de cânduri, acoperită toată cu tot soiul de firme şi anunţuri, ocupă partea din fund a grădinei luminate toată cu electricitate.

In partea din stânga a scenei sunt boschete, desişuri întunecoase, pe unde boerimea simplă şi tabetlie de acum patruzeci de ani, venea şi făcea câte o partidă două de panţarolă, pichet sau vist, în vreme ce, de pe terasa din fundul grădinei, un taraf de lăutari zicea, de inimă albastră, cele mai duioase cântece şi romanţe vechi.

Pe atunci grădina de azi era un parc stufos, o pădure în toată puterea cuvântului, închisă între nişte ziduri groase ca de cetate. Şi în răcoarea aceea, mesele erau întinse necontenit, câtă vreme bogatul stăpân era în Bucureşti, şi toată lumea bună venea seara ca la un loc frumos de întâlnire în bătrânul parc cu încăpătoare mese verzi.

In vreme ce unii îşi sorbeau cafelele din filigene frumoase, şi pufăiau câte o ţigare alţii se îndesau la joc care dura până la ziuă.

Lăutarii din când în când mai ridicau pe boeri dela un foc şi le aprindea altul în inimă, făcându-i să-şi aducă aminte de tinereţe, de vise uitate, — câte o pornire galeşă a trecutului depărtat.

Astăzi lumina făcliilor s'a stins în sfeşnice şi lumina electrică şi-a întins firele-i cuceritoare, mesele verzi le-a luat apele vremii înfundându-le prin localuri cu faimă t căloasă, iar în locul lor se răsfaţă albele feţe de mese şi mirosul bucatelor şi băuturilor moderne. Şi glasurile stăpânitoare de inimi ale viorilor au tăcut, cântecul bătrânesc a amorţit ascuns într'un stufiş, iar de pe scena mare, negustorească, cântă vre-o „Văduvă veselă“ un vals, un improvizat „Rege al vânătorilor“ o polcă şi un „Vânt de primăvară“ bate uşurel în cadenţa altui vals sau mazurcă uşoară.

Omul stă şi ascultă, mai bea să se răcorească de-i încălzit; cucoanele vorbesc de ale casei: lista de bucate de azi, bluzele ce se croesc mâne; câte o ochiadă în dreapta, alta în stânga, aruncate de tineri gătiţi după ultimul fazon parizian; o sabie ce sclipeşte atentă, sau un zdrângănit de pinten îndrăzneţ; rotogoale de fum de ţigări pe deasupra întinse în răcoarea grădinei şi amestecân-

In sfârşit, proectul va prevede tot ce e necesar unei şosele moderne.

Cum însă cheltuelile de expropriere ar urma să fie mari, iar primăria e în lipsă de mari fonduri, d. Vintilă Brătianu a făcut cunoscută intenţia sa proprietarilor respectivi, rugându-i să cedeze micile porţiuni necesare pentru rectificarea şi lărgirea şoselei, neavând ce pierde, ba din contră, câştigând de oarece se va urca valoarea terenurilor lor.

Mulţi dintre proprietari s'au şi grăbit să primească propunerea d-lui Brătianu.

Absenteismul în România.

Sub titlul acesta „L'indépendance Roumaine“ publică — pe baza studiului dlui I. Creangă „Proprietatea rurală în România“ un prea interesant articol din care extragem următoarele:

„Ce aste absenteismul? Absenteismul e faptul — ajuns obicei — de a absenta dela postul ce-l ocupi sau ar trebui să-l ocupi în societate. Se aplică foarte potrivit la cei cari având pământuri se scapă de grija de-a le cultiva dându-le în arendă, ca ei înşişi, fără grijă şi fără a munci, să trăiască într'un oraş din ţară sau din străinătate.

„In Europa sunt trei state în cari sistemul de-a exploata pământurile prin arendaşi e general: Rusia, Englitera şi România.

„In ce priveşte Rusia nu există date statistice. E însă ştiut că toate domeniile statului, ale Coroanei şi ale familiei imperiale sunt date în arendă. In Englitera, şi mai ales în Irlanda, sistemul arendării de-asemenea e general. Teritorul pământului exarendat atinge cifra de 85·76 procente a întregului sol cultivat, cultivate fiind numai 14·24 pr. de către proprietarii lor.

„In România sistemul acesta e de-asemenea pretutindeni în vigoare. Procentul proprietăţii mari exarendate e chiar mai mare decât în Englitera; proprietatea mijlocie e exarendată în proporţie mai mică. Aici procentul scade la 24·09 pentru moşii de 50—100 hectare.

„Moşiile sunt arendate în proporţia:

Intinderea în ha.		procente
100—500	— —	50·17
500—1000	— —	58·23
1000—3000	— —	58·33
3000—5000	— —	73·36
peste 5000	— —	72·43

Intr'adevăr o proporţie enormă. Pe când în Englitera, ţara clasică a exarendărilor, 39·55 procente ale marei proprietăţi sunt cultivate în regie proprie, procentul acesta în România nu atinge decât cifra de 26·64 adecă, proprietarii alor 73.36 procente a solului cultivat ce face parte din proprietatea mare absentează dela posturile lor şi se dedau la cea ce se numeşte „absenteism“.

„Pentru a judeca influenţa socială a acestui fapt, ajunge să amintim că pe câtă vreme în Englitera populaţia agricolă nu reprezintă decât 12·4 procente ale populaţiunii întregi, în România această populaţie agricolă reprezintă 80 pr.

„Şi să nu uităm un lucru: în ce priveşte marea proprietate (de peste 1000 de ha) numărul arendaşilor streini sau evrei e foarte considerabil. In Moldova, teritoriul exarendat mai bine de jumătate e dat streinilor şi evreilor (18·58 % arendaşi streini, 39·80 % arendaşi evrei). Ce sentimente pot nutri aceşti arendaşi streini pentru ţară şi în special pentru ţăranul român? E inutil să mai răspundem la întrebarea aceasta“.

---

du-se cu cântecul partenerilor, oamenilor de pe scenă şi al orchestrei, — ăsta-i interiorul celei mai bine gătite grădini din Bucureşti.

Un teatru de vară aşezat într'o asemenea grădină e acest „Parc Oteteleşanu“ şi spectacole uşoare şi nepângăritoare de suflete curate se dau aci în toate serile.

Grădina e plină, ochi şi cânticele se amestecă mereu cu ţăcănitul paharelor şi al tacâmurilor. Că s'ar putea face ceva mai mult nu mai încape îndoială. De-o camdată însă trupa de operetă „trupa lirică română“ compusă din cele mai bune cântăreţe tinere şi cântăreţi şi condusă de dl C. Grigoriu, face mult bine publicului cu reprezentaţiile-i uşoare şi nevătămătoare gustului public.

Intr'un alt număr mă voi ocupa de alte două teatre de vară — aceste, ambele, necruţătoare ale bunelor moravuri.

Victor Călin.

Alegerea dela Beiuş.

Clopotele patriotice.

Dang — — dang — — dang!

A murit!

Cu toate că nici nu venise încă în lume.

A murit. S'a sfârşit cu biruinţa maghiară în cercul Beiuşului.

Dang — — dang — — dang!!

Sună clopotele patriotice. Le trag pe întrecute crâsnicii dela „Budapest“, dela „Pesti Hirlap“ şi din celelalte turnuri.

In „A Nap“ deputatul Ugrei Halász Lajos, speriat şi el, dedea alarma şi cerea ca toţi deputaţii maghiari să vină numai decât la Beiuş; căci de unde nu, — s'a isprăvit!

Glasul ascuţit al clopoţelului de doi creiţari a vestit primejdia.

Răspunde furtunatecul „Budapest“ al lui Kossuth:

„In cercul Beiuşului biruinţa noastră nu e încă sigură. *Dar, chiar dacă ar cădea acolo pentru o clipă steagul patruzecişioptist, din împrejurarea aceasta nu va putea să concludeze nimeni cu judecată sănătoasă la o scădere a puterii partidului patruzecişioptist de a încălzi inimile.* Căci ştie doară ori-cine, că 90 de procente ale acestui cerc le dau Românii, cari şi-au aruncat aici în joc adutul cel mai tare, pornind în luptă cu numele lui *Lucaciu* a parohului din Şişeşti, care e şi de altfel popular între Români; iar ca preot e în stare chiar a fanatiza poporul. Mai contribuesc şi alte împrejurări, ca propaganda patruzecişioptistă să fie slăbită în acest moment în cercul Beiuşului...“

Dang — — dang — — dang — —

„Budapesti Napló“ a vestit mai de mult, că Beiuşul va alege deputat naţionalist.

Deasemenea şi „Alkotmány“ neîmpăcat cu persoana şi probabil nici cu confesiunea candidatului nemaghiar a prevestit că acest om, mai fiind şi cu totul necunoscut, lipsit de orice importanţă şi implicat în daraveri genante tocmai în legătură cu alegerea, — nu va putea să pregătească decât izbânda Românilor!

„Pesti Hirlap“ dă svon cu clopotul cel mare:

„Cercul Beiuşului e cerc rău. Nici n'a reflectat la acest cerc vre un întreprinzător celebru şi astfel centrul partidului independist a fost nevoit să le octroeze Maghiarilor din cerc pe directorul obscur al unei tovărăşii, pentru care oamenii nu prea se vor putea însufleţi şi pe care Maghiarii din Bihor nu îl vor primi prea bucuroşi, drept reprezentantul singur demn al geniului naţional maghiar.

„Ei, dar drept candidat tot l'au primit după multe trăgănări şi neplăceri şi acum îşi dau întru câtva şi silinţa de a-l alege.

„Faţă cu aceasta stă candidatul partidului naţional român renegatul (!) Vasile Lucaciu, bărbatul cel mai merituos al agitaţiilor româneşti. Om capabil, instruit şi mai cu samă trecut prin suferinţe.

„Are prin urmare toţi titlii de drept, pentru ca un cerc cu majoritate covârşitoare românească să şi-l aleagă deputat“.

„Acesta este adevărul obiectiv“.

Astfel „Pesti Hirlap“. In de nădăjduirea cea din urmă patrioţii se încumetă chiar a fi sinceri.

Dang — — dang — — dang — —

Desnădejdea lor este prevestirea biruinţei noastre! Să fim oameni de a ni-o lua pe de-a întregul, curaţă, măreaţă, dar în mânia ori căror împotriviri, ce ni s'ar face!

Ziariştii străini.

Au sosit la Beiuş dnii Auterich şi Grütefien, ca reprezentanţi ai mai multor ziare mari din Viena şi din Germania.

„Népszava“ scrie, că un corespondent al său a cerut dela preşedintele alegerei, ca să-i dea un passe-par-tout. Preşedintele Wallner l'ar fi sfătuit ca să nu meargă între alegători; pentru că i s'ar putea întâmpla t— să-l toace în cap. La aceasta adaugă „Népszava“: „Vezi bine ziaristul — si mai cu seamă corespondentul unui ziar care spune adevărul, nu are ce să caute pe acolo unde se pot petrece lucruri, cari e mai bine să fie învăluite în taină.

De ale campaniei.

Ziarele ungureşti spun, că Joi, fiind zi de târg, opt Români ar fi fost arestaţi din partea jandarmilor. Ziarele ungureşti spun fantezii, ci că Românii ar proclama alipirea la România.

Despre un Român din Zăvoieni se scrie, că i s'ar fi perdut urma. Unele isvoare spun că nişte Tărcăieni l'ar fi luat cu ei. Din altă parte se spune că jandarmii ar fi vinovaţi de perirea Românului din Zăvoieni.

Românul străpuns şi purtat de jandarmi din sat în sat se numeşte *Drăgoi.*

Un alt ţăran român cu numele Barbuş a fost arestat numai pentru că vorbia cu altul.

Fruntaşii români din Beiuş au telegrafiat comitelui suprem şi ministrului de interne protestând contra volniciei jandarmilor şi cerând revocarea puterei armate, de care nu era nici o nevoie.

Din contra tocmai prezenţa jandarmilor periclitează pacea şi siguranţa publică.

Scene.

Li s'a înfundat Târcăienilor.

Mai înainte Târcăienii şi alţi corteşi umblau din sat în sat cu străiţile pline de arginţi şi cumpărau sufletele ziua la amează în mijlocul satului pe câte trei zloţi. Pe urmă se lăudau:

— Am cumpărat în satul cutare atâtea şi atâtea piei de măgar, câte cu trei zloţi pielea!

Un Târcăian îşi mai cercă în zilele acestea norocul la *Mihai Rif* din *Nimăieşti*, om de frunte în sat şi fost jude mai multă vreme.

Târcăianul vrea să'l înduplece pe omul nostru, ca să voteze cu Kardos-Klein şi îi promite bani şi aldămaş.

Românul îi răspunde:

— Dă-mi pace, Ioşcă! Acum nu mai e cum a fost. Ştii, că am la tine doi boi în parte.

— Ai. Dumnezeu să-i ţină!

— Cât ajung boii aceea?

— Ajung 250 florini.

— Bine Ioşcă. Boii ţi-i dau să fie ai tăi şi nu-mi mai trebue parte din ei, dacă vei vota cu Lucaciu al nostru.

— Bine, Mihai bácsi! Dar cum să fac eu una ca asta? Mi-ar fi ruşine.

— Bine, mă! Dar nu ţi-e ruşine ţie să-i ceri altuia un lucru despre care şi tu cunoşti, că e ruşine să'l facă omul.

*

Alta!

Györi pădurarul din Vaşcău al episcopului latin voia să'i abată pe Români de la steagul naţional şi spunea câte verzi uscate contra părintelui Lucaciu.

Oamenii răspundeau:

— Să trăiască Lucaciu!

Györi gândi să-şi scoată în joc argumentul cel mai straşnic:

— Măi: Spune io la voi ce vrea Lucaciu. Lucaciu totdeauna numai după aceea s'a bătut, ca să rupă locurile voastre dela ţara asta şi să le lipească la ţara românească...

Argumentul era grozav. Györi îi aştepta efectul.

— Să trăiască părintele Lucaciu! — răspunseră din nou Românii.

Ne închipuim, că se va fi făcut numai decât arătare, că Românii vreau să se desliioească de către ţara aceasta şi să proclame alipirea către România!

Alegerea dela Careii-mari.

Ruptură între kossuthişti şi poporali. — Pasivitatea românilor.

Precum era de prevăzut, campania electorală dela Careii-mari s'a sfârşit cu înfrângerea ruşinoasă a partidului poporal, al cărui candidat, Szabó Albert, n'a întrunit decât 615 de voturi faţă de 1552, câte a întrunit candidatul kossuthist Papp Béla, care a şi fost proclamat deputat „ales“ cu majoritate de 937 voturi.

Reuşita candidatului kossuthist nu se poate însă numi o învingere a ideilor paişoptiste. Resultatul dela Careii-mari nu e semnul că alegătorii cercului au încredere în programul — mincinos — paişoptist şi în cei ce-l reprezintă, ci e o consecinţă fatală a presiunii şi a terorismului administrativ cari fac de ruşine sistemul electoral alui Bánffy.

Incepând cu şeful comitatului, comitele suprem Falussy, până la cel din urmă funcţionar comitatens, toţi s'au întrepus pentru izbânda candidatului oficial.

„Careii-mari a fost astăzi scena unei alegeri ca şi care nu s'a mai întâmplat nici în epoca întunecată alui Tisza şi Bánffy. Tot cea ce a produs vechiul partid liberal pe terenul presiunii şi corupţiei oficiale dispare în faţa triumfului de azi dela Careii-mari. Alături de Dunapataj, Szakcs şi Zirc se poate scrie cu conştiinţa liniştită un nou nume: Careii-mari“ — se plânge „Alkotmány“.

Alegerea a fost foarte agitată. Poporalii văzând numărul disparent al alegătorilor lor, decimaţi de corteşii kossuthişti, au izbucnit în strigăte pătimaşe. Molnár János, Beniczky Ödön, Buzáth Ferencz, Hencz Károly, toţi deputaţi, ei au făcut începutul, iar tabăra i-a acompaniat.

— Jos cu coaliţia!

— Jos cu partidul independist!

Beniczky, Buzáth şi Hencz urlau în gura mare.

— Abzug Kossuth Ferencz!

Cătră seară, când nu mai aveau nici o nădejde, poporalii au început din nou să vocifereze. Jandarmeria i-a împrăştiat însă numai decât.

— Ce bandă murdară, coaliţia aceasta! Trebuie să ieşim din ea!—striga Hencz.

— Dracul să-l ducă pe Kossuth! Lui avem să-i mulţumim toate! — zbiera Buzáth.

Nici abatele Molnár nu s'a putut stăpâni:

— Neapărăt vom ieşi din coaliţie, căci e infamie ceea ce face coaliţia. Cu o astfel de bandă nu mai putem face cauză comună!“

Fireşte, s'au întâmplat păruieli; s'au făcut provocări la duel, s'au ridicat proteste, — şi cu toate acestea a fost „ales“ Papp Béla.

*

Invingerea adevărată e a candidatului al treilea: socialdemocratul Jocsák, care n'a pornit în luptă decât pentru a face propagandă sufragiului universal. Candidatul social-democrat s'a retras îndată după începerea alegerii, nu fiindcă n'ar fi avut alegători, ci fiindcă n'a voit să expună cercul unei a doua alegeri, provocând balotagiu.

Ziarul „Népszava“ scrie despre atitudinea partidului social-democrat:

„Candidatul nostru, însoţit de deputatul naţionalist Dr. Aurel Vlad, a umblat Miercuri în comunele mai fruntaşe şi a reuşit să-i scape pe alegătorii români din ghiarele clericalilor. Candidatul poporal a rămas în minoritate numai fiindcă alegătorii social-democraţi şi naţionalişti le-au refuzat sprijinul. Atitudinea aceasta a zdrobit partidul poporal, luându-le 400—500 de alegători români, cari ar fi votat cu candidatul nostru, dacă i-am fi adus la urnă. Conform hotărârii comitetului de-a nu provoca balotagiu, alegătorii români au rămas pasivi. Partidul kossuthist — împotriva căruia am dus deasemenea o luptă înverşunată, desvălind politica sa mincinoasă — a rămas surprins de atitudinea noastră. Şi dau seamă că, în mod indirect, învingerea au să o mulţămiască haimanalelor socialiste fără patrie şi valahilor trădători de patrie!“

*

Acum, după alegere, kossuthiştii afirmă că poporalii au căzut deşi „românii au votat cu ei“, iar poporalii susţin că numai 30 de români au votat pentru candidatul lor, cealalţi au votat pentru candidatul kossuthist.

Adevărul e că alegătorii români — cu puţine exceptii — au rămas pasivi şi n'au votat nici pentru unul dintre reprezintanţii acestor două partide, cari în ce priveşte neamul românesc ne sunt de-opotrivă de duşmănoase, de-o potrivă de şoviniste.

*

Notăm: jandarmeria şi miliţia n'a votat. Pe semne kossuthiştii n'au avut nevoie de voturile lor. Altmintrelea...

„Contele negru“ împotriva numelor româneşti.

— Maghiarizarea cu forţa —

Contele negru profită de vacanţele parlamentare pentru a publica un nou ordin ministerial care tinde la desnaţionalizarea noastră, disconsiderând toate dispoziţiile legilor existente. Noua măsură a dlui ministru de interne îşi va primi răspunsul cuvenit la toamnă, după redeschiderea parlamentului, semnalăm însă şi până atunci volnicia acestor dispoziţii, cari desmint din nou toate declaraţiile solemne ale guvernului că va respecta întotdeauna legile; desminte în acelaş timp şi frazele sale despre „iubirea“ ce-o are pentru poporul român.

Minciuni şi pervertiri, iată întreg complexul programului „naţional“ al bandelor coaliţioniste.

Să vorbească însă faptele.

Sub numărul 66517|1907, ministrul de interne Andrássy a adresat vice-comiţilor următoarea circulară:

„Mi-a ajuns la cunoştinţă că Episcopul şi mitropolitul gr. cat. al diecezei Albalulia şi Făgăraş, în circulara sa publicată la 21 Iulie anul trecut, referindu-se la dispoziţiile articolului 44 din legea XXXIII din 1894 — îi obligă pe preoţii şi credincioşii eparhiei sale ca în toate scrisorile şi actele, dresate în orice limbă, să-şi scrie numele de familie literă de literă aşa cum e scris în registrele matriculelor (confesionale); îi obligă mai departe pe preoţi să stăruie ca numele de familie să se păstreze şi în viitor în forma în care sunt trecute în registrele matriculelor confesionale.

Din motivele aceste dispune ca în comunele în cari oficerii stării civile (állami anyakönyvvezetők) nu posed limba română în măsura de-a putea scrie numele de familii româneşti corect (cu ortografia românească), — să-i înveţe pe credincioşi să se prezinte la aceşti funcţionari cu o hârtiuţă pe care să fie scris numele de familie corect şi aşa cum e trecut în matriculele bisericeşti, şi să ceară dela funcţionari să treacă în registre numele de familie aşa cum e scris pe hârtiuţa lor.

In faţa intenţiunilor şi eventualelor urmări ale acestei dispoziţii, dorind să garantăm necondiţionat dispoziţiile ordinaţiunilor privitoare la restabilirea numelor de familie schimonosite (elferditett) — te îndrum să dispui oficiilor de stare civilă de sub jurisdicţiunea dtale ca — fără considerare la eventualele şedule ce vor fi prezentate cu prilejul anunţărilor ce au să se facă la aceste oficii — să observe cu cea mai mare rigoare îndrumările coprinse în punctul 5, articolul 55 al ordinului referitor la oficiile de stare civilă (Anyakönyvi utmutatás).

Budapesta, 20 Iulie 1907.

Andrássy m. p.

Datoria românilor e să stăruie pe lângă oficerii stării civile să le treacă în registre numele lor aşa cum l-au scris moşii şi strămoşii lor, româneşte, cu ortografie românească.

Acesta e dreptul lor, e dreptul nostru al tuturor.

„Cultura“ unui inspector reg. de şcoală.

Boala şovinismului începe să turbure şi minţile mai cumpătate. „Cultura“ maghiară reprezintată prin d'alde Somogyi, Markos şi Nagy György începe să se lăţiască şi în afară de parlament. Un astfel de caz de „cultură“ maghiară i se semnalează „Gaz. Tr.“ despre un inspector regesc de şcoală.

Iată ce-i scrie un călător: Vin a vă aduce la cunoştinţă câteva floricele din activitatea şi nizuinţele culturale ale inspectorului reg. ung. de şcoale cu sediul în Sighişoara. S'a dus vestea despre purtarea acestui inspector cu numele Druiszner (se vede a fi un şvab maghiarizat) — la vizitaţiunile ee le face şcoalelor în comitatul Târnavei mari. Pe la începutul lui Iunie a. c. cu ocaziunea vizitaţiuni şcoalelor de stat dl Druiszner a ajuns şi în comuna Buia, unde a vizitat şi şcoala română gr. cat. de acolo. Cu această ocaziune numitul inspector reg. de şcoale, de sigur pentru a arăta că este la înălţimea chemării sale culturale, s'a expectorat acolo brilând cu următoarea sentinţă, care n'are lipsă de comentar:

„Mitropolitul din Blaj şi toţi popii valahi ar trebui spânzuraţi, iar preparandia din Blaj aruncată cu dinamită în aer!“

Să nu vă miraţi, căci acest dl inspector e vestit ca „amabil“ şi om „politicos“. Aşa de exemplu nu se întâmplă caz când se întâlneşte cu un învăţător sau preot român, fie chiar şi protopop să nu-i zică pe nume cu adausul de „bacsi“ (pe româneşte: nene), par-că ar fi toţi cuscrii şi finii săi. Apoi când vine vorba de valahi. vedeţi că nu să jenează a-şi arăta deplina lui iubire faţă de ei. A vrut să-şi arate iubirea sa specială şi pentru Saşi (poate având încă conştinţa că şi el se trage din viţa lor) şi a candidat la alegerea trecută de deputat din Cohalm. Dar a păţit ruşine şi cel ce l'a blamat mai mult a fost un ungur neaoş, advocatul Apathy.

Intru cât se potriveşte espectoraţiunea de mai sus cu poziţia unui inspector reg. de şcoale, care, ori şi cine ar fi el totuşi trebue ţinut de reprezentantul ministrului de culte şi instrucţiune publică şi de directorul culturei maghiare din acel comitat — n'am să stabilesc eu: Se pare însă, că chiar şi respiriul de 3 ani acordat de noua lege şcolară — şcoalelor noastre — i-se pare numitului inspector reg. ung. de şcoale prea lung, şi ar dori şi voi, ca pe calea unei execuţiuni sumare — începând cu capul provinciei mitropolitane — să ajungă mai repede la scop!

Cronica externă.

Din Macedonia.

Din Constantinopol se telegrafiază: Valiul din Ianina a recunoscut în formă oficială populaţiunea din Vovussa, ca comunitate aromânească.

Patriarchatul a protestat la Poartă contra acestui fapt, declarând că în satul sus numit 60 de familii sunt greceşti şi numai 6 sunt aromâneşti.

In cercurile aromâneşti se susţine însă că toţi locuitorii din Vovussa sunt aromâni.

*

Din Atena se telegrafiază: Trimişii Puterilor semnatare ale tratatului de Berlin, au predat guvernului grecesc lista ofiţerilor greci cari, având pretinse concedii, dirigiază bandele greceşti în Macedonia.

Reprezentanţii Puterilor au cerut rechiemarea lor imediată.

Aceşti ofiţeri sunt: căpitanul de infanterie Dotis, locotenentul de cavalerie Klitos, locotenentul de infanterie Yanetakis, locotenentul de artilerie Tsântos, sub-locotenentul de cavalerie Picheon. Sunt apoi sub-ofiţerii Totakos, Papavieres, Thiapis, Ţimonaras, Cosmopulos, Papagakis, Phalireas, Platanino, Anagnostos, Tobros.

*

Tittoni la Aehrenthal.

Trăim pe seamne în sezonul întrevederilor politice, diplomatice, tot felul de congrese etc., ca şi când evenimente deosebite ar avea să urmeze. La urma urmelor însă din toate discuţiile, deliberările, hotărârile nu se alege nimica, afară de cheltuelile cu voiajul recepţiile şi banchetele cari toate în cârca popoarelor au să rămână. După vizita regelui Eduard în Spania, a urmat tot vizita lui în Germania, apoi în Austria; mai târziu, după cum se semnalase eri din Roma, pe la toamnă va face o vizită şi regelui Italiei; nainte cu câteva săptămâni s'au întâlnit împăratul Wilhelm al Germaniei şi Nicolae II al Rusiei, după ori de odată cu aceste vizite înalte şi-au dat rendez-vous bărbaţii de stat, cancelari, miniştri de externe şi mai ştie sfântul câţi alţi dignitari de stat, pentru a se sfătui asupra multor şi arzătoare chestii cari deja de multă vreme aşteaptă soluţiunea finală. Paralel cu aceste vizite şi întrevederi merg congresele: congresul internaţional al păcei „eterne“, congresul internaţional al deputaţilor de cameră social-democraţi din toate ţările etc. etc. Ad vocem şi congresul social-democraţilor.

Acest congres este poate mai de importanţă, pentru că aci cei adunaţi se sfătuesc sincer, îşi spun durerile comune şi caută în comună înţelegere panacea. Aci nu vom găsi făţărnicie diplomatică, pozuri de aristocraţi şi politiciani flegmatici şi reci ca piatra de marmor, ci întâlnim bărbaţi neîndestuliţi cu ordinea socială şi de stat actuală, în mijlocul căreia milioanele de oameni: popoară şi singuratici indivizi nu-şi găsesc locul potrivit pentru a-şi trăi viaţa cum se cuvine unei fiinţe de ordin intelectual şi moral superior.

Am înregistrat apoi la timpul său întâlnirea regelui Eduard cu Clemenceau, presedinte de consiliu francez, care în aceeaş persoană nedespărţită este şi ministru al afacerilor externe. Acum este la ordinea zilei întâlnirea ministrului de externe italian Tittoni cu ministrul de externe austriac br. de Aehrenthal. In scurtă vreme va urma vizita ambasadorului francez la Berlin Cambor la principele Bülow; vizita perechei imperiale germane la Londra, apoi intoarcerea vizitei regelui Eduard la Berlin ete., etc. până la sfârşitul »sezonului“.

Referitor la vizita ministrului Tittoni la Semmering se comunică următoarele:

Joui după amiazi a sosit la Semmering, ministrul de externe italian Tittoni, pentru a face o vizită baronului Aehrental.

Noaptea de Miercuri spre Joui ministrul a petrecut-o în castelul Lichtenstein din apropierea Iudenburgului, iar dimineaţa Tittoni a plecat cu automobilul, sosind la 11 ore la Bruck a. d. Mur, unde îl întâmpină ambasadorul italian prinţul Avarna. După amiazi la 3 şi jumătate ministrul şi a urmat drumul la Semmering, unde a sosit la 5 ore fără câteva minute. Platoul otelului Panhaus a fost inundat formal de public numeros şi elegant. La intrarea hotelului aştepta baronul Aehrenthal, care îndată ce colegul său italian se dete jos din automobil, păşi înainte şi salută cordial pe oaspele său. După ce au fost prezintate reciproc toate personagiile prezente la primire, ministrul Tittoni mulţumi pentru călduroasa primire, urcă apoi dimpreună cu ministrul Aehrenthal automobilul pentru a face o vizită baronesei de Aehrenthal în villa Helmer.

Conform programului ambii bărbaţi de stat vor pleca azi la Ischl.

Voci de presă asupra vizitei lui Tittoni la Semmering.

„Neues Wiener Tageblatt“ a primit dela corespondentul său special informaţia, că Tittoni şi Aehrenthal vor atinge, adecă în convorbirea lor se vor extinde şi asupra întrevederilor dela Swinemünde, Wilhelmshöhe şi Ischl precum şi asupra altei chestii. Apoi continuă corespondentul lui „Neus Wiener Tageblatt“: „Din lungul lanţ al marilor puteri a lipsit până acuma o zală: Francia, ai cărei bărbaţi de stat nu erau de faţă cu ocaziunea recentelor întrevederei dintre monarchi şi miniştri. Zala aceasta a fost acum în urma vizitei lui Clemenceau la regele Eduard încopciată la lanţ, aşa, că acuma acest lanţ este pe deplin întregit. Intâlnirea regelui Eduard cu ministrul-preşedinte francez se poate numi cea mai însemnată şi de aceea ea trebue remarcată îndeosebi“.

Tot „N. W. Tgbl“ află dela corespondentul său şi următoarele: „Vizita ministrului Tittnni la Semmering are mai mult caracterul unui epilog al întrevederei dela Desio, care avea o eminentă însemnătate politică.

La Desio s'a hotărât şi stabilit tot ce era pendent. La Semmering nu mai rămâne nimica de stabilit, aşa că prezenţa ministrutui Aehrenthal, a şefului de secţie austriac br. de Call, şi bar. de Gagern are de asemenea numai însemnătatea unei curtuoasii pentru sosirea ministrului de externe italian. Va fi deci bine a ne păzi de o apreciare exagerată a acestei întrevederi.“

*

Clemenceau asupra vizitei sale la Marienbad.

Ministrul preşedinte francez Clemenceau ca ministru de externe, care a plecat eri din Carlsbad, a făcut înnaintea corespondentului lui Figaro declaraţia, că în convorbirea sa cu regele Eduard la Marienbad afară de politica generală şi chestia marocană s'au estins şi asupra întrevederilor dela Vilhelmshöhe şi Ischl. Dealtcum, zice Clemenceanu, pacea europeană nu este ameninţată de nimica.

ŞTIRILE ZILEI.

Vineri, 22 August 1907.

— **Congresul esperantiştilor.** Prima adunare generală a congresului esperantistic s'a ţinut la 14 August (st. n.) în Guildhal din Cambridge.

1399 de delegaţi din toate ţările se aflau prezenţi.

Congresul a trimis regelui Belgilor o telegramă de mulţumire pentru recunoaşterea oficială a congresului trimiţând, pentru ca să reprezinte Belgia, un ofiţer din armata sa.

Mai mulţi oratori au făcut o dare de seamă a progreselor ce le face esperanto pretutindeni, mai ales în América, Bulgaria, în armata spaniolă şi printre societăţile Crucii-Roşii.

Times remarcă primirea cordială ce li-s'a făcut membrilor congresului la Cambridge, atât din partea universităţei care le-a deschis localul său, cât şi din partea municipalităţei.

Duminecă s'a pronunţat un discurs în esperando la biserica universităţei. Intreg serviciul religios a fost celebrat în această limbă, graţie unei traduceri a cărţilor de rugăciuni în urma permisiunei episcopului.

S'a cântat imnul în espirando şi răspunsurile s'au făcut tot în esperando, cu o preciziune care a fost în adevăr de mirat din partea oamenilor de naţiuni atât de deosebite.

Times comentează apoi în termeni favorabili speranţa formulată de doctorul Zamencof, preşedintele congresului, în ultimul său discurs, de a vedea naţiunile topindu-se între ele graţie acestei limbi universale.

— **Părintele Lucaciu,** candidatul dela Beiuş, într'una din zilele trecute, cătră sară, a sosit la Mezieş, satul natal al mitropolitului Miron Romanul. Era târziu, la orele 9 seara, şi se întuneca. Cu toate acestea, poporul a aşteptat până la timpul acesta, căci era nu se poate mai însufleţit şi dorit or de-al auzi pe Lucaciu. Sosind părintele Lucaciu, el vorbi poporului. Când îşi isprăvise cuvântarea, un ţăran bătrân eşi din rândurile ascultătorilor. Luându-şi cuviincios pălăria din cap, îi zise lui Lucaciu:

— Mulţumesc lui Dumnezeu că te-am mai văzut odată în viaţa mea. Te-am mai văzut la Cluj, când te-au judecat.

Induioşat, părintele Lucaciu îi întinse mâna bătrânului român. („Tr.“)

— **Calul regelui Matia.** Am înregistrat la timpul său ştirea despre avariarea statuei regelui Matia din Cluj.

Fugarul sprinten a poticnit şi s'a vătămat la un picior. aşa că era primej ie ca regele să cadă de pe cal.

Pericolul acesta a fost înlăturat, căci piciorul a fost reparat, iar cel mai drept rege al Ungariei, care de multe ori a adus la rezon pe îngâmfaţii feudali maghiari, poate privi cu încredere în sine şi în calul său spre Bucureşti, căci la Bud pesta afară de fărădelegi şi nedreptăţi şi aşa n'are ce vedea. Probabil de aceea a întors spatele patrioţilor.

— **Accidentul generalului Lindequist.** Ziarul «N. Fr. Presse» din Viena publică la 8 August notiţa următoare: «*Accidentul gen. Lindequist.* Automobilul gen. Lindequist s'a ciocnit cu o trăsură de povară. Vizitiul trăsurii a rămas mort, generalului Lindequist nu i-s'a întâmplat nimic“.

Şi totuş, evreii dela „N. Fr Presse» scriu despre un accident al generalului Lindequist!...

— **„Atentatul“ contra acceleratului Predeal-Budapesta.** Din Braşov se telegrafiază, că jandarmeria a dat de urmele atentatorului. E bănuit un individ, cu numele Aradi Victor, care zice, că ar fi geolog. Aradi tăgăduieşte, cu toate aceste a fost însă arestat.

— **Din causa mizeriei.** Văduva unui comerciant din Hamburg şi-a aruncat eri cei doui copilaşi în râul Elba, apoi a sărit şi ea în apă, perind toţi trei. Cauza acestei tragedii de familie a fost miseria, în care se găseau membrii familiei dela moartea bărbatului.

— **Vizita perechei împărăteşti germane la Londra.** La 11 Nov. a. c. perechea imperială germană va întoarce vizita regelui Eduard la Londra. Impăratul Wilhem şi împărăteasa vor fi oaspeţii regelui Angliei 4 zile, iar la 15 Nov. se vor întoarce acasă. In călătoria sa perechia imperială va fi însoţită şi de cancelarul Bülow. Se zvoneşte că imediat după vizita aceasta va urma vizita regelui Spaniei la Londra, iar la anul perechea regală engleză va face o vizită la Berlin.

Lumea nu mai ese din vizitele politice, diplomatice, de curtuosie şi mai ştie Dumnezeu ce.

— **Jertfele Păcii.** Din Haaga se anunţă că cupola palatului pentru pace, care se clădeşte acum, s'a prăbuşit omorând pe doi muncitori, iar alţi doi au fost răniţi.

— **Ajutorul unui nebun.** Zilele trecute s'a întâmplat că pe o stradă a Parisului unui muncitor sărac a început să-i cură sânge din nas. In urma pierderei de sânge muncitorul şi de altfel slăbit a căzut grămadă pe trotoar, ceea-ce atrăsese în jurul său mulţimea de curioşi. Intre acestia se găsea şi nevasta muncitorului, iar scurt după aceea sosi şi o rudă bărbătească a muncitorului, care îndată ce fu în curat cu situaţia, vru să plece pentru a aduce un medic. Atunci un bărbat ca de 30—40 de ani păşi înaintea lui şi-l opri zicând că e de prisos, de oarece el este gata a da primul ajutor bolnavului. Mulţimea se dădu la o parte pentru a face loc „medicului“. Acesta se duse la bolnav, scoase o sticlă din buzunar şi-i turnă conţinutul ei bolnavului pe faţă şi pe gât, apoi fără să zică un cuvânt îşi urmă calea mai departe, ca şi omul care s'a achitat cinstit de datoria sa.

Intru târziu bolnavul îşi veni în fire şi începu să ţipe ca din gura şarpelui de dureri, ce-i cauza fluidul în obraz şi la gât.

Mulţimea numai după aceea a observat că bolnavului — îi este arsă faţa şi grumazul şi îndată dete în urma necunoscutului filantrop, dar acesta dispăru. Bolnavul a fost după asta transportat la spital, iar autorităţile caută să dea de urma acelui „medic fără voie.“

— **Lacul melancoliei.** In aproprierea munţilor Norvegiei se află un lac numit „al melancoliei“.

El este înconjurat de stânci drepte, apa-i cu totul liniştită şi nici o rază de soare nu poate ajunge la suprafaţa lui. Adâncimea-i este nesfârşită.

Nici o pasăre nu îndrăzneşte să zboare asupra acestui misterios lac şi mulţi călători asigură că o privire în nesfârşita adâncime, deşteaptă în om o vie dorinţă de a se arunca în acel petec de „cer răsturnat“. Tot aşa, plimbându-te cu bar a, eşti ispitit să te asvârli în el.

Norvegienii atribue această însuşire a lacului, de altmintrelea destul de poetică, unei puteri magice a zânelor, cari locuesc în fundul lacului, unde au un splendid palat.

— **Dinamită în temniţă.** Din Neapole vine ştirea că în temniţa din Palermo robii s'au revoltat aruncând zidul din jurul temniţei cu dinamită în aer pentru a evada.

Carabinierii sosiţi la vreme la faţa locului au zădărnicit planul robilor, cari se luptau desnădăjduiţi cu soldaţii şi jandarmii.

După o lupă înverşunată revoltaţii au fost ferecaţi în lanţuri şi puşi sub o pază mai severă.

— **O nouă întrevedere între suverani.** „Giorno d'Italia“ află cu oarecare rezervă, din Messina, că circulă zvonul că regele Eduard ar avea să întâlnească în apele Messinei pe regele Victor Emanuel în timpul manevrelor navale.

— **Răzbunare dobitocească.** Un economom din Szentandrás (com. Huned.) se certase cu vecina sa, Pentru acest mic diferend economul s'a hotărât să-şi răzbune asupra femei. El pândi femea când se duce de acasă, apoi a întrat la ea în curte, luă băiatul de 4 ani şi se duse cu el la marginea unuii şanţ afund de 3 metri şi jumătate, şi pe de asupra plin cu apă, unde aruncă băiatul. Din fericire acestei scene înfiorătoare a fost martor o fetiţă, care dete alarma şi astfel oamenii veniţi în ajutorul băieţelului, reuşiră să scoată pe copil din şanţ aproape mort. Indobitocitul om a fost îndată arestat.

— **Băiat patricid,** In comuna Hollósháza a produs mare agitaţie crima unui băiat de 14 ani. Ucigaşul precoce, Kertész István, pe când dormea tatăl său, a luat toporul, şi l'a omorât Băiatul a mărturisit fapta spunând gendarmilor că pentru aceea şi-a ucis părintele pentru că mereu se îmbăta şi atunci zdrobea cu bătaia pe membrii familiei, iar de susţinerea lor de fel nu se îngrijea.

— **Cruzimile europenilor în Maroc.** Ziarul „Vosische Zeitung“ primeşte de la un corespondent al său din Maroc, amănunte asupra cruzimei cu care se poartă armatele europene trimise a pacifica Marocul.

Corespondentul spune că soldaţii francezi s'au dedat la devastări, jafuri şi crime.

Eu singur am fost martor, spune el, când două mari magazine au fost prădate primul de către soldaţi francezi şi celalt de către soldaţi spanioli. Soldaţii luară cu ei numai banii şi lucrurile de valoare pe cari le pot purta asupra lor, mărfurile le vindeau pe preţuri de nimic.

Pe când marinarii de pe vasul „Galileu“, au venit să ocupe consulatul francez, ei au tras necontenit salve asupra indigenilor deşi nu era nici o provocare de nicăiri. Soldaţii indigeni cari până atunci făcuseră paza localului, au fost ucişi toţi, fără motiv.

— **Dela congresul internaţional al social-democraţilor** Congresişti au ţinut Marţi şedinţă plenară, presidată de Singer, deputat în Reichstag. S'a desbătut facerea sindicatelor, cari nu stau strict pe baza luptei împotriva claselor. La propunerea lui Macdonald (engles) chestia a fost din nou îndrumată la comisiune. — Propunerea delegaţilor englezi de aese solicita tutoror parlamentelor inarticularea în lege minimului timpului de muncă a fost îndrumată comisiunei internaţionale pentru desbatere. A fost primită primită propunerea referitoare la restricţiunea dreptul de vot al femeilor în Austria.

Interesantă a fost desbaterea din şedinţa de Luni, în care s'a discutat asupra chestiei militare şi a conflictelor internaţionale.

Referitor la asta Bebel, Dumnezeul socialiştilor germani, a prezintat congresului următoarea propunere. Propunătorul spune că războiul este o urmare naturală a capitalismului. Consideră ca prima datorinţă a deputaţilor din congres să ia poziţie în contra serviciului militar luptând împotriva lui. Dacă între cutare state reprezintate la congres, ar fi pe cale să izbucnească în răsboiu sfânta datorinţă are fie care socialist să împedece izbucnirea ostilităţilor, ori dacă conflictul de arme este inevitabil, să se năzuiească pentru a-i pune capăt cât mai iute.

Delegatul socialiştilor francezi Hervé într'un dirscurs scurt a arătat că patria este patria numai a claselor domnitoare şi că această patrie pe proletari nu-i priveşte de fel.

Bebel replicând lui Hervé a zis că este lucru foarte dubios că a cui este patria. Intreagă societatea modernă este clădită pe baza limbei naţionale, iar baza aceasta este comună tuturor naţiunilor. Popoarele aari sufer sub dominaţiune străină luptă din răsputeri pentru neatârnarea lor. Consideră declaraţia lui Hervé, că anume este tot una decă Germania aparţine Franciei ori Francia Germaniei, ca o absurditate. (Complăceri generale). Dacă Hervé ar căuta să realizeze aceasta în practică, atunci chiar tovarăşii săi l'ar călca în picioare. Atât noi cât şi Hervé — zice Bebel — am face o regretabilă experienţă, dacă la caz de războiu am proclama grevă generală, am părăsi steagul, ori ne-am revolta. Resultatul acţiunei antimilitarist din Francia ar fi primejdios pentru pacea universală. Cercurile militare germane urmăresc cu mare atenţiune pentru că nimic nu poate fi mai atrăgător pentru un contrar decât faptul, că armata adversarului se derapănă. Azi nime nu se gândeşte în Germania la războiu, pentrucă nu se poate conta la ori-ce întâmplare la cele 2 milioane de soldaţi socialişti. „Noi — termină Bebel — luptăm neîncetat împotriva militarismului, dar nici odată nu ne lăsăm răpiţi la acte cari ar putea fi primejdioase pentru partidul nostru“.

Hervé cu toate astea îşi menţine propunerea ca la caz de războiu soldaţii să refuze a prinde arma ori să se revolte.

Delegatul francez Guesde consideră de prisos acţiunea antimilitaristă, din cauza că după părerea lui militarismul este numai o apariţie a capitalismului.

Propunerea delegatului francez Vaillant consună aproape întru toate cu propunerea lui Hervé.

— **Citire de romane în biserică.** — O experienţă care va stârni mare interes în Anglia, a fost născocită de reverendul Conrad Noel, de la biserica „Sf. Fecioare“ din Primose Hill.

Numitul constată că predicile atrag de obiceiu prea puţină lume. Publicul ştie din-

nainte ce o să audă şi de aceea preferă să rămâe acasă.

Trebuie deci, găsit ceva spre a atrage publicul. Şi cuviosul Noel, — cel puţin aşa citim în „Daily Mail“ — a avut ideia de a citi auditorului său romane în loc de predici.

Şi spre a complecta opera întreprinsă, vor fi între altele şi intervaluri muzicale.

Dacă nici atunci nu va veni lume la biserică, cu drept cuvânt vom putea spune că nu mai este religie.

Printre cărţile pe cari preotul englez le-a înscris în lista sa sunt: „The Boudman“, de Hall Caine: „Strania întâmplare a doctorului Jekill şi Mr. Hyde“ de Stevenson; o parte din „Mizerabilii“ de Victor Hugo; „Vrăjmaşul poporului“ de Ibsen; apoi nuvele şi o serie de povestiri umoristice de cei mai cunoacuţi scriitori.

Cronica femenină.

Chemarea femeii

de

Margareta, regina Italiei.

Trebue să declar dela început că nu aprob nici decum propoveduirea cea nouă al cărei răsunet este: emanciparea femeii. Datoria fiecătei femei este desvoltarea părţii sale celei mai tari, a individualităţii sale şi perfecţionarea însuşirilor sale de femee. Şi asta o zic pentru toate femeile de orice categorie socială. Fie săracă, fie bogată fie din neam mare, fie din neam de rând fiecare femee trebue să aibă atâta creştere, ca să poată împlini datoria, faţă de sine şi de familia sa. Nu consider femei serioase pe cele ce se mestecă în politică ori caută exclusiv societatea bărbaţilor.

Fiecare femee trebue să aibă înaintea ochilor chipul atât de curat al străbunelor şi mamelor noastre şi al neamului nostru.

In vremile mai vechi femeea atârna întru toate dela voinţa bărbatului. Subordinaţia aceasta însă a început cu vremea să se şteargă şi se şterge din zi în zi dându-se şi femeii locul care i se cuvine.

Eu cred că singura fericire a femeii este: copilul. Datoria fiecărei femei este deci să fie mamă, să crească patriei şi neamului său copii vrednici şi folositori acelora. De poezia copilăriei ar trebui să se incălzească fiecare femee, şi aceasta îi desvoaltă în suflet toate acele momente cari fac pe o mamă fericită.

Boldul de mamă este sădit de mâna naturii în sufletul fiecărei femei. De aceea e mare durerea acelor femei pe cari le-a lipsit natura de darul de a avea copii. Aceste trebue să abzică de cea mai frumoasă chemare a femeii. Societăţii omeneşti însă şi aceste au o mulţime de căi şi mijloace ca să-i fie folositoare fără ca să se vâre în hotarul acţiunilor bărbaţilor.

Din potrivă e cei mai condamnabil faptul când o mamă, care poate, nu vrea să dea viaţă copiilor. Acesteia îi lipseşte simţul şi tăria morală. Teama aceasta faţă de împlinirea celei mai sfinte datorii e condamnabilă. Pentru că o căsătorie fără copii e necompletă şi nici când nu poate fi sinceră, adevărată şi mai presus de toate fericită.

Pornirea cea nouă a Germanilor (sistemul de doi) şi cea a Francezilor (de unu), pe care şi-o însuşesc şi Americanii încă e condamnabilă. Un popor cu astfel de porniri trebue se slăbiască şi mai curând ori mai târziu să piară.

Va să zică chemarea cea mai sfântă a femeii este căsătoria şi în urmare naşterea de prunci. Femeea atunci îşi validitează mai cu sfinţenie chemarea când îşi jertfeşte întreaga viaţă pentru creşterea copiilor.

Dar fericirea familiei numai pe dragoste se poate întemeia. Aci convenţiile sociale n'au să se amestece. Căsătoria întemeiată pe dragoste curată e o binecuvântare iar copiii născuţi din astfel de familie sunt fala neamului.

Scopul principal al culturii şi educaţiei ar fi deci să crească femei cari să poată împlini aceste condiţii. Ba aceasta ar trebui să fie temelia educaţiei, căci es e ştiut, că fetiţele profită mai uşor influinţate de o creştere bună, morală şi în sufletul lor poţi mai uşor înrădăcina porniri'e bune. Pe de altă parte se'nţelege mai uşor cele rele. O fată crescută în spirit religios moral îţi dă garanţie că va fi o mamă exemplară. Aceste mame vor avea astfel de însuşiri cu cari în totdeauna se vor putea împotrivi cu succes tuturor ispitelor. Pe când o femee crescută slab e ca o floare frumoasă dar fără nici un miros.

Va se zică credinţa şi sentimentul religios trebue sălăşluit în sufletele viitoarelor mame, căci pe această temelie ele vor ajunge întradevăr cei mai sănătoşi stâlpi ai societăţii omeneşti. Ele vor fi adevăraţii apostoli ai iubirii şi bunătăţii nefăţarnice. Ele vor stăpâni atunci şi lumea, căci influenţa lor asupra bărbaţilor este netăgăduită. Iar dacă influenţa aceasta duce pe cale bună, şi rostul existentei poporalor le duce pe aceste la fericire şi mulţămire, meritul este al femeii. Pentrucă este ştiut că toţi oamenii mari au să-şi mulţămească vrednicia lor numai mamelor lor.

Iată care este calea pe care are să calce noile idei a e emancipării femeii, pentru ca să ajungă la izbândă şi să poată zice cu drept cuvânt că au realizat această emancipare.

Florica.

FRANZ JOSEF Apă purgativă
probată ani de zile. cu cel mai bun resultat.

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinţi şi fii

de (28)

Ivan Turghenieff.

Era un om scurt, bine făcut şi pleşuv, cu nişte picioare strujite, parcă, încolo om de petrecere hazlie din fire. Ana Sergheicona, care într'una cu Bazaroff povestea îl întrebă daca doreşte să se măsoare cu ei în strămoşescul *preferans*. Bazaroff se învoi, zicând că se pregăteşte astfel pentru lefteria de medic la sate.

„Aveţi grijă — îi zise doamna Odinţoff — o să Vă batem cum se cade. Tu Catia cântă ceva lui Arcadis Nicolaevici. Dumisale i-e dragă muzica, iar noi, — te vom asculta şi noi“.

Catia nu tocmai se frângea de graba mersului la pian, şi Arcadis, deşi iubea întradevăr muzica, pleacă pe urma ei numai călcându-şi pe inimă. Zicea în gândul său, că doamna Odinţoff vrea să se descotorosească de el, şi ca toţi junii de vârsta lui, el se simte deja stăpânit de-un sentiment nelămurit aproape penibil, ce face pârtie amorului. Catia deschise pianul, şi întrebă pe Arcadis, fără a-şi ridica ochii:

„Ce să cânt?

„Ce voiţi“, răspunse Arcadis cu oareşcare nepăsare.

„Care muzică Vă mai place?“ tot aşa.

„Muzica clasică“ — în acelaş ton.

„Vă place Mozart?“

„Da.“

Catia alese C. Mol. Fantasia, a măestrului. Incă bine de tot, deşi esenţia fu cam prea pe tipic, şi puţin cam de seară. Ea stetea înlemnită şi dreaptă, cu ochii pironiţi pe note şi cu buzele încleştate. Totuşi către capătul sonatei faţa i-se înviora, şi o şuviţă mică i-se desprinse din păr lunecându-i pe sprânceana neagră.

Arcadis ascultă cu drag partea din urmă a sonatei, aceea în care, în toiul veseliei desfătătoare a unei melodii de fericire, numai ce răsună jalea amară, covârşitoare... Insă cugetele deşteptate de muzica lui Mozairt, nu către Catia se îndreptau.

Căutând la ea, numai un singur gând avea: „Fata aceasta cântă binişor şi nu-i chiar urâtă“.

Sfârşindu-se sonata, Catia întreabă de el fără să-şi ia degetele de pe clape:

„Destul?“

Arcadis răspunse că nu voeşte să abuzeze de complesanţa ei, şi începu a-i povesti despre Mozart. O întrebă, dacă ea dela sine alesese sonata aceasta, sau i-a fost recomandată de cineva. Catia însă nu scotea un cuvânt mai de dai doamne, răspundea numai cu monosilabe. Parcă se ascundea, se ferea de om. Când se întâmplă să stea aşa, trecea o bună vreme înainte de a încumeta să-şi ridice ochii, şi pe faţă i se ivea atunci un fel de încăpăţinare. I-ai fi zis atunci: ce fiinţă neînsemnată! Ca să facă ceva şi el Arcadis chemă pe Fifi, care tocmai intra e, prinse a-i ninera capul, rizându-i prietinos. Catia se duse iar la florile ei.

Bazaroff pierdea necontenit. Doamna Odinţoff juca de minune, iar Porfir Platonici era energic adversar. Bazaroff fu bătut şi, măcar că perderea nu-i era nu ştiu cât, îi era silă o leacă. La cină Doamna Odinţoff făcu să ajungă în vorbă botanica.

„Mâne dimineaţă la plimbare — grăi ea. — Am să Vă rog să-mi spuneţi numele latineşti ale plantelor de pe câmpuri şi însuşirile lor“.

„Pentruce voiţi să cunoaşteţi numele lor latinesc?“

„Trebue rând în toate“. Respunse ea.

„Femee minunată ca doamna Odinţoff, ba să mai vezi! spunea cu zel Arcadis, dupăce remase singur cu prietinu-so în odaia lor.

„Da zău — răspunse Bazaroff — surata are cap, şi-i de multe păţită.“

„Cum să te înţeleg Eugen Vassilici?“

„Nu sunt două feluri de-a înţelege, fârtate. — Desigur, e cu ochii în patru la diregerea moşiei sale. — Decumva se găseşte ceva minunat p'aceste lacuri, e soru-sa“. „Cum? Negruşa asta?“

„Da negruşa asta. Caută la ea, la frageda la feciorlnica, la sfioasa şi la tăcuta, caută la cei care ar merita să te mai pui o leaaă pe lângă ea. Pe aceasta a-i putea-o îndrepta ai putea-o forma după plac, pânăce ailaltă...“

Arcadis nu-i dete respuns, şi amândoi se culcară cu alte gânduri.

Şi doamna Odinţoff se gândea la oaspeţii ei în ia sară. De Bazaroff îi plăcea, că nu face multe ceremonii, şi că era ager şi aprig la judecată. El îi era ceva de totnluitot nou, şi ea era curioasă.

Ere o ciudată fiinţă doamna Odinţoff. Desbrăcată de orice prejudiciu, nu se da îndărăt în faţa oricui şi orice, dar nici înainte nu prea da. Vedea limpede multe lucruri, şi alte multe o interesau, dar nimic nu o putea mulţumi. Doar nici nu dorea o mulţumire întreagă. O fire curioasă şi nepăsătoare în acelaş timp. Indoiala nu i se risipea niciodată fără a lăsa urme, dar nici odată nu se făcea atât de puternică ca să o scoată din sărite. Poate dacă n'ar fi fost bogată şi neatârnată, s'ar fi aruncat în goana vieţii, şi-ar fi dogorit-o patimile... Insă ea ajunsese la liman. Deşi încă simţea un fel de plictiseală, îşi urma viaţa din zi în zi, fără a se aprinde şi fără a se grăbi. Inchipuiri amăgitoare, i se închegau uneori în gând, fără de voe; când însă închipuirea se destrăma şi apunea, ea îşi venea în ori, în pacea ei, şi nu simţea nici o părere de rău. Inchipuirea ei adesea trecea peste hotarele cele mai largi ale moralei, dar chiar şi atuncea sângele ei curgea tot atât de domol ca dela alte dăţi, în trupul ei pururea fraged şi liniştit. Nu într'o singură dimineaţă, eşind caldă şi moleştită din baia ei încropită, cădea pe gânduri, despre deşărtăciunile lumeşti, despre obidele ei, despre trudă şi năcaz . . . . Avânturi măreţe făceau de odată să-i s v â c n e a s c ă inima, simţea nobile stremururi deşteptându-se în suflet... dar unde ni se îmbulzeşte prin fereasta cre-

pată puţin o adiere uşoară, şi doamna odinţoff se înfiora, şi se necăjeşte: ba şi mânia tînzoasă abea şi-o poate stăpâni, şi nu doreşte nimic în clipa aceasta, decât să se ostoiască blăstămatul acesta de vânt. Ca toate femeile cărora nu le-a fost ursit să iubească, ce era mereu sătoase de ceva, fără să ştie de ce anume. Aevea, nu-şi dorea nimica, de şi parcă de cât în lume de toate îi era dor. Ea se măritase din chibzuială, poate în veci nu s'or fi învoit la căsătorie cu dl Odinţoff, dacă nu l-ar fi ştiut om galant. De-atunci însă îi era oarecare silă de toţi bărbaţii, socotindu-i pe toţi de nişte soioşi hâdoşi, urginaţi, cât îi lumea plictisiţi şi fără vlagă. Ba tot în călătoriile ei întâlni un tiner şi ferchеş svedez, mare cavaler, cu ochii albaştri şi cinstiţi, cu fruntea înaltă, deschisă. Acesta făcu impresie destul de adâncă asupra ei, ceia ce însă nu o putu abate de la hotărârea întorsului acasă.

„Doctorul acesta e o ciudată făptură“, gândea, lungită în patul ei pompos pe perine cu dantele, şi acoperită cu o cergă de mătasă... Ana Sergheiovna, moştenise dela tată-so un crimpei din gustul lui pentru lux. Tată-so îi era foarte drag, oricât de păcatos fusese, iar el îşi adora copila, şuguia cu ea ca şi cu un prietin, era cu încredere până dincolo faţă de ea, şi adesa îi cerea sfatul. Icoana masii nu-i mai rămăsese decât învălită în ceaţă.

„Doctorul acesta e ciudat“, repetă cugetându-se la el. Se întinse în pat, zâmbi, îşi puse braţele sub cap, apoi trecând în goană două-trei pagini dintr'un prost roman francez, cartea îi căzu din mână, şi aţipi, dalbă, curată şi rece, în patul parfumat.

(Va urma.)

Economie.

Meseriaşii şi liferările pentru armată. Ministrul de comerţ a trimis Asociaţiei regnicolare industriale comunicatul ministrului comun de războiu, în care se constatează nepăsarea meseriaşilor din Ungaria faţă de concursele escrise în scopul liferării articolilor industriali, trebuincioşi armatei.

In acest comunicat se zice, că în urma indiferenţei meseriaşilor din ţara noastră, ministrul comun de răsboiu nu poate distribui liferările conform cvotei stabilite.

Ministrul de comerţ în scrisoarea trimisă Asociaţiei regnicolare, adevereşte cele cuprinse în comunicatul ministrului comun de războiu.

Ministerul de comerţ din parte-i s'a convins, că meseriaşii din Ungaria nu dau atenţia cuvenită concurselor pentru liferările pe seama armatei, cere apoi dela Asociaţia regnicolară a industriaşilor, ca pe viitor să nizuiască a face cunoscute meseriaşilor con- [illegible] ca educând chiar şi [illegible] ncească cu tot dinadinsul într'a- [illegible] pe viitor articolii de industrie, trebuincioşi armatei comune să fie liferaţi conform cvotei stabilite de meseriaşii din Ungaria.

Prezidentul Asociaţiei regnicolare în ultima şedinţă a comitetului central a făcut propunerea, ca ministrul de comerţ să dea un tablou al acelor articoli industriali, pentru a căror liferare nu s'au prezintat meseriaşii.

Asociaţia regnicolară a industriaşilor, având răspunsul ministrului, va conchiema o consfătuire a industriaşilor interesaţi în cauză, ca astfel în viitor industria din ţară să nu mai sufere perderi atât de simţitoare.

Broşura societăţii „Standard Oil“. — Am amintit, că judecătoriile din statele Indiana şi Ohio din America de Nord a pedepsit societatea Standard Oil cu 29.240.000 dolari.

Aceasta s'a făcut la intervenţia lui Roosevelt, prezidentul republicei americane, împotriva trustului de petrol al lui Rockfeller pe motivul, că acest trust a călcat legea monopolului.

Substratul pedepsei e, că „Standard Oil“ pe temeiul refacţiilor secrete primite dela socităţile căilor ferate face imposibilă concurenţa celorlalte societăţi de petrol.

Prezidentul republicei americane ţinteste la nimicirea financiară a trusturilor în deobşte. Acestea poartă o luptă disperată împotriva nizuinţelor prezidentului. Lupta aceasta uriesă e cauza ultimei derute dela bursele de efecte.

Acum societatea „Standard Oil“ a dat publicităţi o broşură adresată acţionarilor şi cumpărătorilor.

In această broşură societatea încearcă a dovedi, că n'a făcut nici un lucru necinstit, iar autorităţile civile şicanează fără de nici o pricină, în mod şiret societatea, ca astfel să-şi împlinească scopurile ascunse de a împiedeca societatea în propăşire.

Congresul regnicolar de lăptărit. La 1 Septembre n. se va deschide în oraşul Cinci-Biserici (Pécs) primul congres regnicolar de lăptărit.

Până acum s'au înscris 300 membri, ce doresc a lua parte la desbaterile congresului.

In deosebi tovărăşiile (însoţirile) de lăptărit vor trimite aproape toate delegaţi la congres.

Delegaţii vor cerceta cu prilejul congresului gospodăria de lapte a unui mare proprietar precum şi a unei tovărăşii de lăptărit.

Bursa de efecte. Din New-York şi Berlin au sosit ştiri mai favorabile.

Acestea, precum şi faptul, că pe temeiul unei statistice alcătuite de Institutul ungar de credit fonciar numărul scrisurilor fonciare ce în timpul din urmă s'au retrimis în ţară, e mai mic decât în campania de primăvară au făcut impresie bună asupra bursei şi a dat zor speculaţiei.

Bursa s'a deschis în tendenţă fermă, cursurile valorilor internaţionale favorizate de speculaţie s'au urcat.

Au fost în deosebi acţiile băncei de comerţ şi ale căilor ferate de stat căutate, cari s'au scumpit cu 2—3 cor.

Circulaţia a fost mărginită, iar în târgul efectiv minimală.

Preţurile cerealelor. In străinătate preţurile cerealelor se urcă din nou.

In Berlin speculanţii „a la hausse“ folosind timpul nefavorabil desvoltărei vegetaţiunei, au produs în târgul de cereale surprize mari, făcând ca preţurile cerealelor să se urce în mod simţitor.

In genere în toate pieţele străine se poate constata rezerva producenţilor.

Agricultorii, cunoscând acum rezultatele recoltei grânelor, nădăjduesc, că grânele se vor scumpi încă, astfel nu fac, decât numai oferte de urgenţă.

La noi tendenţa în târgul efectiv de cereale e deasemenea fermă.

Grâul şi secara s'a scumpit.

Cucuruzul şi ovăsul şi-au menţinut preţurile, ultimul în tendenţă fermă.

La încheierea bursei au notat:

	Coroane
Acţiile institutului de credit	
„ „ austriac	— 629 —
„ „ ung. a.	— 729.50
„ băncei de escompt a.	— 469 —
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 639 —
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 109·10
„ „ coroane 4 „ „	— 91·10
„ austr. de aur 4 „ „	— 114·50
„ „ coroane 4 „ „	— 95·50
Scrisuri fonciare „Albina“ „	— 101·—
Napoleond'or (20 franci aur) „	— 19·18
mărci germane, aur — — —	— 23·56
Galbeni austriaci şi ungureşti	— 11·43
Bilete germane 100 mărci	— 117·67
„ franceze 100 franci	— 95·85
„ italiene 100 lire	— 95·90
„ române 100 lei	— 95·15
Ruble ruseşti de hârtie	— 2·53

Azi pânăla 12 ore din zi s'au vândut 20.000 măjimetrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (81 kilograme greutate) s'a plătit 23 cor. 60 fil., iar pentru cel mai slab de Bănat (75 kilograme greutate) 22 coroane 05 fileri maja metrică (= 100 kilograme).

In ultimele 24 ore circulaţia cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

			sosit	expedia	
			măji metrice:		
Grâu	— —	59.657	—	—	——
Secară	— —	3930	—	—	——
Orz —	— —	5540			——
Ovăs	— —	4954	—	—	2526
Cucuruz	— —	——	—	—	——
Rapiţă	— —	28	—	—	——
Făină	— —	302	—	—	7576
Tărâţe	— —	100	—	—	1472

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plăteşte până la Budapesta de 100 kilograme: Dela Panciova 50—52 fileri, Neoplanta (Ujvidék) 46—48, Bezdán 32 — 34, Senteş 52 — 56, Seghedin 50—52, Zenta 48—50, Titel 46—48, Timişoara —·—, Becicherecul-Mare 50—52 fileri.

In aceste sume sunt socotite şi darea de transport precum şi taxa de asigurare.

Piaţa din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos	23 cor. 50 fil.	
„ „ „ „ mijlociu	22 cor. 60 fil.	
„ „ „ „ mai slab	21 cor. 30 fil.	
Secară, maja, m. dela	17 cor. 90 fil.	18.40
Orz, „ „ „	14 cor. 90 fil.	— 15 30
Cucuruz nou, „	13 cor. 40 fil.	— 13.60
Ovăs, „ „ „	16 cor. 15 fil.	— 16.70
Rapiţă, „ „ „	35 cor. 20 fil.	— 35.80

II.

Producte.

— Preţurile sunt socotite după 100 kilogr. şi în bani gata. —

Unsoare de porc, dela	153 cor.	— 154 cor
Slănină, . . . „	131 cor.	— 140 cor
Cartofi, . . . „	— cor. — fil.	— —·—
Spirt, ... „	56.— cor.	— 57.—

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni . .	— — — fileri kilogramu
Tineri . . .	137—138 fileri kilogramu

„Grăniţerul“

Institut de credit şi econ. ca societate pe acţiuni în Dbora.
Capit soc. C 250.000. Fond de rezervă C 60.000

Primeşte depuneri spre fructificare şi dă deponenţilor 6% interese. Depuneri până la 1000 cor. să pot ridica şi să plătesc fără abzicere.

Acordă tot soiul de împrumuturi.

Cumpără şi vinde realităţi.

Cu 1 Octomvrie 1907. deschide în piaţa Dobrei un magazin mare pentru producte, deci cumpără şi vinde bucate şi alte producte cu preţurile cele mai culante atât în mare cât şi în detail.

DIRECŢIUNEA.

Redactor responsabil:
VASILE MACREA.

Tip. «Pop. Rom.» Budapest, István-ut 11.